

**Звіт з оцінки результативності виконання
Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період
до 2020 року та Плану заходів з її реалізації у 2018-2020 роках
за 2019 рік**

Звіт про результати проведення моніторингу виконання Плану заходів складено на основі даних звітів про результати реалізації технічних завдань на проекти регіонального розвитку проектів регіонального розвитку, визначених Планом заходів, підготовлених відповідальними за їх виконання (структурними підрозділами облдержадміністрації, місцевими органами виконавчої влади).

За результатами проведеного моніторингу у 2019 році в рамках 3-х Програм реалізовувалось 57 технічних завдань на проекти регіонального розвитку, на які за рахунок усіх джерел фінансування витрачено 3,3 млрд грн.

Джерелами фінансування проектів були: державний бюджет (кошти державного фонду регіонального розвитку, субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, на будівництво футбольних полів зі штучним покриттям, державного дорожнього фонду та інших), місцеві бюджети, кошти суб'єктів господарювання, позабюджетні кошти, міжнародна технічна допомога, інші джерела, не заборонені законодавством (спонсорська, благодійна допомога тощо).

В рамках Програми 1 «Розвиток людського потенціалу» у 2019 році реалізовувались 29 технічних завдань на проекти регіонального розвитку загальною вартістю фінансування 2,75 млрд грн (відповідно до орієнтовного фінансового плану обсяг фінансування становив 1,4 млрд грн).

У тому числі за **напрямком «Комплексний розвиток територіальних громад»** виконувалось 8 завдань на проекти, на реалізацію яких витрачено 1,8 млн грн. Це такі технічні завдання:

- Підвищення спроможності місцевих ЗМІ.
- Забезпечення населення якісною питною водою.
- Поліпшення житлових умов проживання населення.
- Розбудова дорожньої інфраструктури.
- Оновлення рухомого складу тролейбусів.
- Поліпшення умов надання соціальних послуг установами сфери соціального захисту населення.
- Впровадження інноваційних технологій у сферу ведення містобудівного кадастру.
- Забезпечення розробки генеральних планів населених пунктів.

За цим напрямком, зокрема, редакціям комунальних друкованих ЗМІ надавалася можлива організаційна, інформаційна та методична підтримка (без фінансування). З 26 місцевих комунальних друкованих ЗМІ, що фактично виходять друком в області, 24 видання завершили реформування.

В рамках реалізації завдання «Забезпечення населення якісною питною водою» залучались кошти державного бюджету, місцевих бюджетів та обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, за рахунок яких протягом 2019 року проводились: будівництво системи водовідведення, реконструкція систем водопостачання, очисних споруд, систем каналізації, технічне переоснащення насосних станцій, резервуарів для питної води, придбання насосного обладнання тощо. Всього витрачено 116,3 млн грн.

На виконання завдання «Поліпшення житлових умов проживання населення» профінансовано 70,1 млн грн. із державного, місцевих бюджетів, інших джерел. Введено в експлуатацію 53 житлових будинки, придбано 147 квартир (житлових приміщень).

Зокрема, в рамках обласної програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім» у 2018 році використано 11,1 млн грн. Укладено 90 кредитних договорів, введено в експлуатацію 43 житлових будинки загальною площею 4,6 тис. м², придбано 28 одиниць житла, інженерно облаштовано 5 будинків, надано 22 кредити на розвиток особистого селянського господарства.

В рамках реалізації програми підтримки житлового кредитування молоді з бюджетів усіх рівнів освоєно 6,0 млн грн, придбано 8 квартир.

Крім того, реалізувались програми: «Часткова компенсація відсоткової ставки кредитів комерційних банків молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла» (у 2019 році використано 292,9 тис. грн), «Доступне житло» (використано 10,7 млн грн, придбано 36 квартир). На компенсацію процентних ставок за договорами, укладеними в рамках реалізації програми здешевлення вартості іпотечних кредитів з державного бюджету використано 964,4 тис. гривень.

За програмою «Надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла» використано 4,3 млн гривень, придбано 5 квартир для учасників АТО та 1 квартира для ВПО.

На виконання завдання «Розбудова дорожньої інфраструктури» профінансовано 1,53 млрд грн.

На розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення використано 623,5 млн грн. Зокрема, виконано поточний і середній ремонт на 20,5 км автодоріг. Ліквідовано деформацій покриття на 3,8 тис. км доріг площею 836 тис. м².

З державного дорожнього фонду використано 505,2 млн грн субвенції на дорожні роботи. За ці кошти здійснено поточний ремонт 50,5 км доріг загального користування місцевого значення, поточний ремонт вулиць і доріг комунальної власності площею 85,2 тис. м² та інші роботи.

Видатки з місцевих бюджетів на утримання та розвиток інфраструктури комунальних доріг склали майже 380,0 млн грн.

Крім того, ремонтувались дороги у населених пунктах області за рахунок субвенції з державного бюджету на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

У м. Чернігові реалізовано проект «Оновлення рухомого складу тролейбусів», за рахунок коштів місцевого бюджету (29,8 млн грн), придбано 6 тролейбусів.

У межах реалізації проекту «Поліпшення умов надання соціальних послуг установами сфери соціального захисту населення» покращувалась матеріально-технічна база установ соціального захисту населення, проводилась реконструкція та ремонт будівель, приміщень, , закуповувалось обладнання в т.ч реабілітаційне (59 одиниць), інвентар. Зокрема, здійснено реконструкцію комунальної установи «Обласний центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю «Відродження».

На реалізацію проекту «Впровадження інноваційних технологій у сферу ведення містобудівного кадастру» профінансовано з обласного бюджету 300 тис. грн, за які було придбано другу чергу апаратно-технічного обладнання для організації роботи містобудівного кадастру області, послуги по налаштуванню роботи, формуванню структури геопорталу та інформаційної бази даних містобудівного кадастру області та технічного запуску та налаштуванню роботи публічного геопорталу містобудівного кадастру Чернігівської області.

В процесі реалізації проекту регіонального розвитку «Забезпечення розробки генеральних планів населених пунктів» у 2019 році затверджено: генеральних планів – 57, зонінгів – 58; детальних планів територій в межах населених пунктів – 34 та детальних планів територій за межами населених пунктів – 31.

За напрямком 2 «Захист і збереження територій» реалізовувалось 4 технічних завдання на проекти:

- Поліпшення екологічного стану річки Стрижень.
- Берегоукріплення берегів р. Десна на території Чернігівської області.
- Сприяння територіальним громадам в організації з надання послуг зі збору, вивезення, складування, сортування та утилізації твердих побутових відходів (ТВП).
- Інформаційно-просвітницька робота по збереженню та охороні довкілля.

У 2019 році з метою запобігання розмиву лівого берега річки Десна, руйнування автомобільної дороги Т2521 Сосниця – Шаповалівка та підмиву опор мосту, біля с. Велике Устя Сосницького району введено в експлуатацію перший пусковий комплекс проекту "Берегоукріплення р. Десна біля с. Велике Устя Сосницького району Чернігівської області" в рамках програми "Захист від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, в тому числі в басейні р. Тиса у Закарпатській області". З метою уникнення подальшої деформації берега влаштовано 10

кам'яних шпор (напівзагат) на ділянці берега протяжністю 896 метрів. Витрачено 5,0 млн грн.

В рамках проєкту «Сприяння територіальним громадам в організації з надання послуг зі збору, вивезення, складування, сортування та утилізації твердих побутових відходів (ТВВ)» у ряді населених пунктів області придбано необхідне обладнання для покращення стану сфери поводження з побутовими відходами, зокрема сміттєвози та контейнери, у тому числі для роздільного збору сміття.

На реалізацію проєкту «Інформаційно-просвітницька робота по збереженню та охороні довкілля» за кошти обласного фонду охорони навколишнього природного середовища в 2019 році було профінансовано 588,7 тис. грн. В регіональному ландшафтному парку «Ялівщина» проведено щорічний екологічний фестиваль «Життя в стилі ЕКО» та обласний екологічний конкурс «Одна планета – одне майбутнє».

Проведено ряд заходів, які сприяють підвищенню екологічної обізнаності громадян про стан навколишнього природного середовища, зокрема, видано: Доповідь про стан навколишнього природного середовища Чернігівської області за 2018 рік, екологічний календар на 2020 рік, книгу «Цікаво про тварин Чернігівщини», буклети «Оцінка впливу на довкілля» та «Стратегічна екологічна оцінка», рекламні постери для зовнішніх носіїв (сітілайти) – «Викинуте сміття повернеться у Ваш дім» та «Що вибираєте Ви?». Всі вони розповсюджені серед бібліотечних, навчальних та природоохоронних закладів області, громадських організацій екологічного спрямування, а також серед суб'єктів господарювання.

За напрямком 3 «Створення умов до формування здорового населення та підтримка сімейних цінностей» реалізовувалось 11 технічних завдань на проєкти на загальну суму 554,4 млн грн:

- Модернізація мережі закладів охорони здоров'я області, що надають первинну медико-санітарну допомогу.
- Поліпшення якості надання високоспеціалізованої онкологічної допомоги населенню Чернігівської області.
- Профілактика, раннє виявлення та надання медичної допомоги хворим на туберкульоз.
- Поліпшення умов отримання населенням послуг у багатопрофільних та спеціалізованих закладах охорони здоров'я.
- Розширення мережі для своєчасного надання екстреної медичної допомоги.
- Забезпечення населення сучасною спеціалізованою кардіологічною медичною допомогою.
- Будівництво та реконструкція спортивних споруд.
- Будівництво спортивних майданчиків для масового використання.
- Створення безпечного і комфортного середовища для оздоровлення та відпочинку дітей в області.
- Формування здорового способу життя та активної життєвої

позиції мешканців області.

- Модернізація системи соціальної підтримки населення області.

Найбільше коштів витрачено на виконання проекту «Поліпшення умов отримання населенням послуг у багатопрофільних та спеціалізованих закладах охорони здоров'я» – 228,5 млн грн. За ці кошти здійснювалось придбання медичного обладнання та апаратури, комп'ютерної техніки, санітарного автотранспорту, побутового обладнання, проводились ремонтно-будівельні роботи.

За рахунок коштів ДФРР, коштів субвенції, місцевих бюджетів проводилась реконструкція будівлі променевої терапії (радіологія) КЛПЗ «Чернігівський обласний онкологічний диспансер», будівлі хірургічного корпусу КЛПЗ «Чернігівська обласна лікарня», пологово-гінекологічного відділення з застосуванням енергозберігаючих технологій в м. Бахмач, поліклінічного відділення Чернігівської міської лікарні № 3, капітальний ремонт будівлі поліклінічного відділення Сновської ЦРЛ, Корюківської ЦРЛ, дитячого відділення Носівської ЦРЛ, поліклінічного корпусу Борзнянської центральної районної лікарні, будівлі Городнянської ЦРЛ, терапевтичного відділення стаціонару Куликівської ЦРЛ, КЛПЗ «Чернігівська обласна дитяча лікарня», комплексу №2 КЛПЗ «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня», неврологічного відділення Ніжинської ЦРЛ, терапевтичного відділення корпусу Прилуцької міської лікарні, продовжувалась добудова об'єкту незавершеного будівництва «Перинатальний центр вторинного рівня на 25 ліжок» у м. Бобровиця. Завершено будівництво 6-и квартирного житлового будинку для лікарів у м. Мена.

На придбання медичного обладнання та апаратури витрачено 103,6 млн грн. Зокрема, придбано апарат комп'ютерної томографії для раннього виявлення злоякісних новоутворень, туберкульозу та діагностики інших складних захворювань у жителів Менського та сусідніх районів та багато іншого обладнання

Для виконання технічного завдання «Модернізація мережі закладів охорони здоров'я області, що надають первинну медико-санітарну допомогу» проводилась реорганізація мережі закладів первинного рівня з метою наближення якісної медичної допомоги до місць проживання сільського населення. Продовжувалось будівництво 22-х амбулаторій у сільській місцевості, капітальний ремонт і реконструкція амбулаторій загальної практики сімейної медицини, придбання автотранспорту, медичного обладнання та апаратури.

В ході реалізації завдання «Розширення мережі для своєчасного надання екстреної медичної допомоги» у 2019 році забезпечено бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги лікувального профілактичного закладу «Обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Чернігівської обласної ради засобами радіозв'язку та створення телеметричного кардіологічного комплексу, проводилась реконструкція двоповерхової прибудови Центру із застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації будівлі.

В рамках виконання проекту «Забезпечення населення сучасною спеціалізованою кардіологічною медичною допомогою» на придбання медичного обладнання та апаратури витрачено 2,6 млн грн.

Для реалізації проектів «Будівництво та реконструкція спортивних споруд» та «Будівництво спортивних майданчиків для масового використання» з різних джерел профінансовано, відповідно 38,4 млн грн і 33,9 млн грн.

Виконано основну частину робіт по реконструкції стадіону «Юність» в м.Чернігові, зали для фізкультурно-оздоровчих занять в існуючій прибудові до будівлі комунального закладу "Семенівський міський палац культури", переобладнання кінотеатру «Літній» під спортивну залу у м. Новгород-Сіверському. Виконано роботи з реконструкції приміщення, де базується футбольний клуб «Десна» на території державного підприємства «Олімпійський навчально-спортивний Центр «Чернігів».

Збудовано 26 міні-футбольних і мультифункціональних спортивних майданчиків зі штучним покриттям, у тому числі 11 майданчиків згідно з державною бюджетною програмою «Будівництво футбольних полів зі штучним покриттям в регіонах України».

В ході реалізації технічного завдання «Створення безпечного і комфортного середовища для оздоровлення та відпочинку дітей в області» у 2019 році послуги з оздоровлення та відпочинку отримало 56864 дитини. Здійснено капітальний ремонт будівель та споруд дитячих закладів оздоровлення та відпочинку «Дружба», «Дивосвіт», зміцнено матеріально-технічну базу та ремонтів дитячих санаторіїв системи охорони здоров'я (протитуберкульозного санаторію «Зелений Гай», загально-соматичного санаторію «Пролісок»).

В рамках проекту «Формування здорового способу життя та активної життєвої позиції мешканців області» за 2019 рік в обласних ЗМІ з актуальних питань здорового способу життя проведено 42 телепередачі, 45 радіопередач, опубліковано 66 статей в газетах, 264 повідомлення в інтернет-виданнях. Організовано інформаційно-освітні кампанії до Всесвітнього дня боротьби із захворюванням на туберкульоз, Всесвітнього дня здоров'я, Всесвітнього дня без тютюну, Всесвітнього дня боротьби з наркотиками, Всесвітнього дня психічного здоров'я, Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом.

В ході реалізації завдання «Модернізація системи соціальної підтримки населення області» за рахунок коштів Субвенції з державного бюджету придбано приміщення для створення дитячого будинку сімейного типу (вартістю 4,6 млн грн), до якого влаштовано 6 дітей, позбавлених батьківського піклування та 4 власних дітей батьків-вихователів.

У напрямку «Забезпечення умов для отримання якісної освіти» впроваджувалось 4 технічні завдання на проекти:

- Поліпшення умов перебування учнів у загальноосвітніх навчальних закладах області.
- Забезпечення навчальних закладів області сучасними засобами навчання.
- Рівний доступ до якісної освіти кожній дитині.

- Підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою та поліпшення її якості.

На виконання зазначених завдань профінансовано 314,3 млн грн. Зокрема, на проект «Поліпшення умов перебування учнів у загальноосвітніх навчальних закладах області» витрачено 194,2 млн грн коштів державного і місцевих бюджетів, за рахунок яких здійснювались: виготовлення проектно-кошторисної документації, заміна вікон та дверей, реконструкція приміщень, покращення матеріально-технічного забезпечення в загальноосвітніх навчальних закладах. Зокрема, проводилась добудова школи № 5 у Носівці, капітальний ремонт шкіл в Куликівці, Городні, реконструкція – в Корюківці, селі Журавка Варвинського району.

В процесі реалізації проекту «Забезпечення навчальних закладів області сучасними засобами навчання» комп'ютеризовано всі заклади загальної середньої освіти області. Встановлено 584 навчальні комп'ютерні комплекси, у тому числі в сільській місцевості – 290. У 2019-2020 навчальному році підключено до мережі Інтернет 94,0% закладів освіти. Кількість учнів на один ПК становить 8,8 (2018-2020 н.р. – 9,0). Здійснено придбання сучасної комп'ютерної техніки та мультимедійного обладнання для закладів загальної середньої освіти.

В рамках проекту «Рівний доступ до якісної освіти кожній дитині» у 2019-2020 навчальному році всіма видами транспорту організовано безперебійний підвіз 9044 учнів сільської місцевості, що становить 100% від потреби. У 2019 році придбано 16 шкільних автобусів на умовах співфінансування з місцевими бюджетами (із них 2 спеціальних).

На реалізацію завдання «Підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою та поліпшення її якості» профінансовано 67,0 млн грн, за рахунок яких реалізовано проекти з будівництва, реконструкції приміщень, по заміні вікон, дверей, санвузлів, ремонту котельного обладнання, покращення матеріально-технічної бази в дошкільних навчальних закладах області.

Протягом 2019 року відкрито новозбудований сучасний заклад дошкільної освіти №3 «Дитяча Академія» у місті Чернігові, Петрівський заклад дошкільної освіти «Струмочок» Бобровицької міської ради; Мохнатинський заклад дошкільної освіти «Малютко» Чернігівського району; дошкільний підрозділ Ніжинської гімназії № 14 Ніжинської міської ради, проведено реконструкцію Сновського ДНЗ №1.

Розпочали функціонувати 5 додаткових груп на 90 місць (на базі Южненського ДНЗ «Сонечко» Парафіївської селищної ради, Кобищанського закладу дошкільної освіти «Лісова казка» Бобровицької міської ради, закладів дошкільної освіти №№2, 10, 14 Чернігівської міської ради). Завдяки проведеній роботі, в тому числі сприяння приватним ініціативам, створено додатково 681 місце для дошкільнят.

За напрямком **«Розвиток культурного і духовного середовища, забезпечення патріотичного виховання населення»** реалізовувалось 2 технічних завдання:

- Поліпшення умов отримання культурних послуг та підвищення їх

якості.

- Від збереження національних традицій – до зростання духовності і підвищення культурних стандартів.

За рахунок державного та місцевих бюджетів здійснювались реконструкція, капітальний ремонт закладів культури і мистецтв. Зокрема, продовжувалось оновлення та розвиток Менського зоологічного парку загальнодержавного значення, реконструкція будівлі Чернігівського обласного академічного українського музично-драматичного театру ім. Шевченка, Обласного філармонійного центру. Проводились культурно-мистецькі та культурно-патріотичні заходи.

У рамках **Програми 2 «Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання»** реалізовувалось 21 технічне завдання на проекти регіонального розвитку із обсягом фінансування 484,5 млн грн (відповідно до орієнтовного фінансового плану обсяг фінансування становив 198,2 млн грн):

- Формування ефективної системи менеджменту залучення інвестицій.
- Сприяння залученню та впровадженню програм міжнародної технічної допомоги, поглибленню співпраці з міжнародними донорами.
- Створення інвестиційних продуктів.
- Створення індустріальних парків.
- Впровадження енергоефективних технологій та устаткування, вдосконалення обліку та контролю витрачання енергоресурсів у житлово-комунальному господарстві.
- Проведення енергоефективних заходів в закладах державної та комунальної форми власності.
- Розвиток виробництва альтернативних видів палива та розширення використання відновлювальних джерел енергії.
- Розвиток системи зовнішнього освітлення.
- Спрощення доступу суб'єктів господарювання у сфері малого і середнього підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів області.
- Забезпечення ефективної діяльності Агенції регіонального розвитку Чернігівської області.
- Інформаційно-консультаційна підтримка суб'єктів підприємництва та осіб, що бажають розпочати власну справу.
- Чернігівщина, купуй рідне.
- Створення в області освітньо-виробничої комунікативної платформи.
- Промоція можливостей використання програм міжнародної технічної допомоги, зокрема COSME, які є доступними на території області.
- Підвищення готовності місцевих товаровиробників експортувати.
- Напрацювання стандартів у бізнесі та впровадження системи саморегулювання.
- Організація роботи Центру підтримки підприємництва (ЦПП), як постійно діючого робочого органу.

- Створення «Прозорих офісів».
- Створення Школи малого та середнього підприємництва.
- Створення туристичних продуктів для окремих цільових груп.
- Популяризація сільського зеленого туризму.

За напрямком «Підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності» реалізовувалось 8 техзавдань з обсягом фінансування 477,8 млн грн.

В ході реалізації завдання «Формування ефективної системи менеджменту залучення інвестицій» з метою створення умов для підвищення конкурентоспроможності області відбувся другий регіональний форум «Органік Інвест», V фестиваль молока, Регіональний інноваційний форум «Формування ефективної інноваційної екосистеми як складової інвестиційного розвитку регіону». В рамках підготовки до зазначеного форуму був розроблений та активно просувається проморолик про інноваційний потенціал Чернігівщини «Інновації-інвестиції-розвиток».

В рамках програми «Сприяння залученню та впровадженню програм міжнародної технічної допомоги, поглибленню співпраці з міжнародними донорами» велась активна робота щодо пошуку додаткових джерел позабюджетного фінансування, міжнародної технічної допомоги, грантів. Щомісячно оновлювався Грантовий дайджест «Будь у курсі подій – дій». Висвітлювались новини щодо оголошених конкурсів та можливих грантів, актуальна інформація розповсюджувалась серед потенційних реципієнтів та розміщувалась на сайтах. Продовжується робота із залучення міжнародної технічної допомоги для розвитку регіону. У 2019 році реалізовано 3 проекти МТД.

З метою створення дієвого інструменту просування потенціалу області та формування іміджу регіону як привабливого партнера для бізнесу на внутрішньому та міжнародному ринках, актуалізовано двомовний (українською та англійською мовою) інформаційний проморолик про конкурентні переваги, можливості та інвестиційну привабливість Чернігівської області «Start your business with Chernihiv region».

В рамках заходів щодо популяризації потенціалу регіону розроблена «Інтерактивна інвестиційна карта Чернігівської області», як джерело корисної інформації для потенційного інвестора та основним електронним майданчиком комунікації влади, бізнесу, громадян з питань активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Опрацьовуються можливості щодо створення індустріальних парків на території Чернігівської області. 25.03.2019 р. Менською міською радою було прийнято рішення «Про створення індустріального парку «Менський». 24.04.2019 р. розпорядженням голови ОДА створено робочу групу для координації діяльності зі створення цього парку. Всього було проведено 5 засідань робочої групи.

В рамках реалізації технічного завдання «Впровадження енергоефективних технологій та устаткування, вдосконалення обліку та контролю витрачання енергоресурсів у житлово-комунальному господарстві» з метою скорочення споживання енергоносіїв, впровадження енерго-

ефективних технологій та вдосконалення обліку і контролю витрачання енергоресурсів за 2019 рік в багатоквартирних житлових будинках було встановлено 4 вузли комерційного обліку теплової енергії.

В рамках державної програми «теплі кредити» державними банківськими установами протягом 2019 року в області видано 652 кредити на 53,0 млн грн, у т. ч. 48 ОСББ на суму 36,0 млн грн. Учасники програми отримали відшкодування з державного, обласного та місцевого бюджетів на енергоефективні заходи, впровадження яких дасть змогу економити реальні кошти та енергоресурси. На виконання заходів програми з обласного бюджету відшкодування отримали 586 позичальників у сумі 984,1 тис. гривень.

При впровадженні проекту «Проведення енергоефективних заходів в закладах державної та комунальної форми власності» з метою скорочення споживання природного газу у 2019 році на 30 об'єктах (теплопостачальні підприємства та заклади бюджетної сфери) проводились роботи з реконструкції газових котелень, встановлення твердопаливних котлів, індивідуальних теплових пунктів.

В рамках реалізації технічного завдання «Розвиток виробництва альтернативних видів палива та розширення використання відновлювальних джерел енергії» протягом 2019 року здійснювались заходи, направлені на збільшення потужностей, що виробляють електричну та теплову енергію з альтернативних джерел. Станом на 01.01.2020 вона становить майже 56,6 МВт, що майже на 9,0 МВт або на 18,8% більше ніж на початок 2019 року.

У 2019 році вперше на території області юридичними особами побудовані три сонячні електростанції (ТОВ «Нікком-Солар» с. Малинівка, Чернігівського району; два об'єкти ТОВ «Сонячна генерація» у місті Прилуки). У грудні 2019 відбувся запуск сонячної електростанції потужністю 9,0 МВт у м. Мена, замовником якої є ТОВ «Санвін 28», у тестовому режимі. Наразі ведуться роботи з монтажу та опломбування приладів обліку електричної енергії. Найближчим часом сонячна електростанція розпочне генерувати електричну енергію для її відпуску в енергетичну систему.

На реалізацію завдання «Розвиток системи зовнішнього освітлення» витрачено 47,2 млн грн. За ці кошти виконано роботи із відновлення 390,6 км мереж зовнішнього освітлення населених пунктів, а також здійснено заміну та встановлення 13400 світильників у зовнішньому освітленні вулиць.

За напрямком «Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва» впроваджувалось 11 технічних завдань. Профінансовано 6,1 млн. грн.

У 2019 році на підтримку бізнесу в рамках обласної Програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 роки використано 622,0 тис грн. коштів обласного бюджету. Увага приділялась реалізації освітніх заходів як для підприємців, що здійснюють господарську діяльність, так і для підприємців-початківців та безробітних, які тільки мають бажання розпочати власний бізнес. Зокрема, проведено XVI обласний ярмарок «Що може жінка»; обласний Форум ділових та професійних жінок «WOMEN

ІН...»; ІІІ Всеукраїнський Бізнес-фест «Разом до успіху»; систематично проводились «Дні юридичної допомоги», різноманітні тематичні семінари, у тому числі для молоді, жителів сільської місцевості, демобілізованих із зони АТО/ООС та ВПО тощо. Проведено 2 Молодіжні школи бізнесу.

Продовжується участь у Проекті FORBIZ в рамках ініціативи EU4BUSINESS (бенефіціари проекту: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Державна регуляторна служба України, Офіс ефективного регулювання BRDO (BetterRegulationDelivery Office) та співпраця з Програмою «U-LEAD з Європою».

Продовжувалась фінансово-кредитна підтримка суб'єктів підприємницької діяльності регіону.

Реалізовано проект «Реконструкція адміністративної будівлі за адресою м. Чернігів, вул. Преображенська,12 під Центр підтримки підприємництва, інновацій та стартапів Чернігівської області» з функціональними одиницями: «Вікно підприємця», бізнес-акселератор, коворкінг-зона, інноваційна лабораторія майстерня. Здійснено ремонтні роботи, закуплено обладнання тощо.

Розпочато реалізацію ініціативи «Чернігівщина, купуй рідне», зокрема, запроваджено механізм часткового відшкодування витрат підприємств на участь у виставково-ярмаркових заходах на національному та міжнародному рівнях; проведено конкурс «Кращий товар Чернігівщини»-2019; проведено цикл виїзних семінарів на тему «Підтримка місцевих товаровиробників» для суб'єктів малого і середнього підприємництва; виготовлено знак-логотип «Чернігівщина, купуй рідне» та розміщено його в об'єктах торгівлі районів і міст. З метою популяризації товарів, що виробляються в області, на офіційному вебсайті Чернігівської облдержадміністрації у відповідному тематичному розділі розміщено знак-логотип «Чернігівщина, купуй рідне» для маркування продукції місцевими товаровиробниками.

Протягом звітного року вживались заходи щодо покращення якості та стандартів надання адміністративних послуг; розширення переліків послуг, які можуть надаватися адміністраторами ЦНАПів. Станом на 01.01.2020 в регіоні функціонувало 30 центрів надання адміністративних послуг. Процес розбудови мережі ЦНАПів продовжується. У 2019 році в області було відкрито три сучасних модернізованих ЦНАПи, обладнаних за допомогою Програми «U-LEAD з Європою». Всього співпрацює з Програмою в чотирьох раундах ще 16 ОТГ.

За напрямком «**Розвиток туризму**» впроваджувалось 2 технічні завдання на проекти:

- Створення туристичних продуктів для окремих цільових груп.
- Популяризація сільського зеленого туризму.

Профінансовано 550,8 тис. грн.

З метою підвищення туристичного іміджу області та просування регіонального туристичного продукту у 2019 році розроблено та видано 29 різновидів рекламно-інформаційної та сувенірної продукції. Туристичний потенціал області презентовано у рамках 9 туристичних заходів, поведено

4 рекламно-інформаційні тури для представників туристичної сфери, туроператорів та засобів масової інформації України.

На реалізацію проєкту «Створення туристичних продуктів для окремих цільових груп» у 2019 році було освоєно 522,9 тис. грн коштів обласного бюджету.

З метою популяризації сільського зеленого туризму та сприяння розвитку підприємництва у цій сфері для представників об'єднаних територіальних громад, жителів сільської місцевості, підприємців, які працюють у сфері туристичної інфраструктури з питань здійснення підприємницької діяльності на селі, у тому числі розвитку сільського та зеленого туризму, проведено семінар-тренінг «Розвиток сільського та екологічного туризму, як важливий фактор соціально-економічного розвитку сільської місцевості» та цикл з 4 виїзних семінарів на тему: «Практичні питання розвитку сільського та зеленого туризму в Чернігівській області» на базі парку природи «Беремицьке», Міжрічинського регіонального ландшафтного парку та туристичного комплексу «Голубі озера».

Видано брошуру «Рекреаційний відпочинок на Чернігівщині».

У рамках **Програми 3 «Розвиток сільських територій»** у 2019 році реалізовувалось 7 технічних завдань на проєкти по 2 напрямках – «Розвиток високопродуктивного агропромислового комплексу» та «Підвищення стандартів життя та рівня зайнятості в сільській місцевості»:

- Оптимізація спеціалізації сільського господарства з метою підвищення ефективності аграрного сектора та раціонального використання земельних ресурсів.

- Сприяння розвитку підприємств, зосереджених на виробництві тваринницької продукції.

- Підтримка технічного переоснащення малих, середніх агровиробників та їх об'єднань, що працюють на території Чернігівської області.

- Підтримка розвитку виробництва екологічно чистих продуктів харчування та органічного землеробства в Чернігівській області.

- Розвиток системи консультативних (дорадчих) служб.

- Створення та підтримка розвитку різноспеціалізованих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

- Підтримка розвитку особистих селянських господарств, ферм сімейного типу, що спеціалізуються на вирощуванні плодово-ягідної продукції, овочів, продукції тваринного походження.

Обсяг фінансування на реалізацію проєктів склав 28,7 млн грн.

Проведено ряд заходів, спрямованих на ефективний розвиток галузі землеробства та покращення її результатів з метою навчання та підвищення кваліфікації керівників та фахівців сільськогосподарських формувань Чернігівщини, а також впровадження і поширення прогресивних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій вирощування сільгоспкультур, ефективного використання земель сільгосппризначення та наявного технічного потенціалу, нарощування виробництва сільгосппродукції, зростання її конкурентоспроможності, підвищення родючості ґрунтів та іншого.

Проведено 7 заходів, спрямованих на ефективний розвиток галузі тваринництва області, впровадження та поширення передових технологій з метою нарощування виробництва конкурентоспроможної тваринницької продукції як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках.

За бюджетною програмою «Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва» господарствами області придбано 369 одиниць техніки та обладнання, що підлягає компенсації. Сума компенсації склала майже 27 млн грн.

По Програмі фінансової підтримки органічного виробництва в Чернігівській області на 2016 - 2021 роки за 2019 рік 9 виробників органічної продукції отримали компенсацію витрат за проведення сертифікації на загальну суму 250 тис. грн.

З метою підвищення рівня знань та навичок малих та середніх сільгоспвиробників налагоджується робота сільськогосподарського дорадництва. У 2019 році наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 19.06.2019 № 332 Громадська Організація «Центр сприяння розвитку громад» внесена до Реєстру сільськогосподарських дорадчих служб та видано сертифікат на право надання дорадчих послуг.

Проводилась робота щодо розвитку сільськогосподарської кооперації, вживалися заходи по сприянню самозайнятості та підтримці неаграрних видів бізнесу в сільській місцевості. В 14-ти районах Чернігівської області зареєстровано 34 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативи (СОК), найактивніші у цьому напрямку Сосницький район – 6 СОКів, Ніжинський – 4 СОКи, Чернігівський – 4 СОКи. Протягом 2019 року було створено два СОКи: - СОК «Велика родина» у Сосницькому районі; СОК «Молочний шлях» у Семенівському районі.

На заходи з реалізації Програми передачі нетелей багатодітним сім'ям, які проживають у сільській місцевості Чернігівської області, на 2016-2020 роки у 2019 році з обласного бюджету було виділено 966,8 тис. грн, 21 багатодітна сім'я отримала тварин.

Всього за 2019 рік реалізовувалось 57 технічних завдань на проекти регіонального розвитку, профінансовано 3,26 млрд гривень, в тому числі за стратегічною ціллю 1 «Розвиток людського потенціалу» – 2,75 млрд грн, за стратегічною ціллю 2 «Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання» 484,5 млн грн, за стратегічною ціллю 3 «Розвиток сільських територій» 28,7 млн гривень.

Вплив реалізації проектів на виконання індикаторів Плану заходів з реалізації у 2018-2020 роках Стратегії сталого розвитку області на період до 2020 року у 2019 році

Назва індикатора (показника)	Одиниця виміру	2018 рік, факт	2019 рік		
			Прогноз	Факт	Відхилення (+,-) до прогнозу
Програма 1. Розвиток людського потенціалу					
<i>Напрямок 1.А. Комплексний розвиток територіальних громад</i>					
Обсяг прийнятого в експлуатацію житла	тис. м ²	97,9	140,7	142,9	х
Рівень безробіття населення віком 15-70 років за методологією Міжнародної організації праці	% до економічно активного населення	10,6	10,2	10,2	х
Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників	грн	6995	6950	8206	+1256
Темп зростання (зменшення) середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників	%	124,1	116,4	117,3	+0,9 в.п.
<i>Напрямок 1.В. Захист і збереження територій</i>					
Площа земель природно-заповідного фонду	тис. га	261,2	260,7	261,4	+0,7
Питома вага фактичної площі природно-заповідного фонду до площі адміністративно-територіальної одиниці	%	7,83	7,81	7,87	+0,06 в.п.
<i>Напрямок 1.С. Створення умов для формування здорового населення та підтримка сімейних цінностей</i>					
Рівень смертності на 1 тис. населення	‰	19,1	17,9	18,6	+0,7 в.п.
Забезпеченість населення лікарями усіх спеціальностей на 10 тис. населення на кінець року (без врахування санітарних лікарів)	осіб	34,6	36,1	34,8	-1,3
Кількість учнів у дитячо-юнацьких спортивних школах	осіб	14793	15900	14597	-1303
Питома вага дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, охоплених сімейними формами виховання до загальної чисельності дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування	%	92,8	94,0	92,0	-2,0 в.п.
<i>Напрямок 1.Д. Забезпечення умов для отримання якісної освіти</i>					
Охоплення дітей віком від 3-х до 6-ти (7) років дошкільною освітою у дошкільних навчальних закладах	%	96,3	94,2	97,0	+2,8 в.п.
- міська місцевість	%	100,0	100,0	100,0	-
- сільська місцевість	%	82,5	79,2	84,2	+5 в.п.
<i>Напрямок 1.Е. Розвиток культурного і духовного середовища, забезпечення патріотичного виховання населення</i>					
Кількість клубних закладів різних форм підпорядкування	одиниць	748	759	748	-11
Кількість бібліотечних закладів різних форм підпорядкування	одиниць	696	700	688	-12
Кількість музеїв (включаючи	одиниць	37	36	37	+1

Назва індикатора (показника)	Одиниця виміру	2018 рік, факт	2019 рік		
			Прогноз	Факт	Відхилення (+,-) до прогнозу
національні заповідники)					
Кількість учнів у спеціалізованих мистецьких навчальних закладах (дитячі музичні, художні школи, школи мистецтв, хореографічні школи)	осіб	9000	8200	9102	+902
Програма 2. Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання					
Напрямок 2.А. Підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності					
ВРП (у фактичних цінах) у розрахунку на одну особу	грн	69725	57780,0	х	х
Обсяг капітальних інвестицій	млн грн	8971,3	6130,0	8483,8*	х
Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на 1 особу	грн	8932,2	6084,4	8496,5*	х
Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій на кінець періоду	млн дол. США	433,7	263	442,9	х
Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на 1 особу	дол. США	431,8	261	447,4	х
Обсяг експорту товарів	млн дол. США	755,0	500	807,4	+307,4
Експорт товарів у розрахунку на одну особу	дол. США	745,4	496,3	812,1	+315,8
Обладнання багатоквартирних будинків приладами обліку та регуляторами температури теплової енергії	%	78,2	95,0	78,6	-16,4 в.п.
Обсяг реалізованої промислової продукції	млн грн	35989,9	25460	34121,8	+8661,8
Індекс промислового виробництва	%	99,2	101,8	89,9	-11,9 в.п.
Напрямок 2.В. Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва					
Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення	одиниць	56	58	**	х
Кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення	одиниць	4	4	**	х
Питома вага надходжень від діяльності суб'єктів малого підприємництва (юридичних і фізичних осіб) в загальних надходженнях до місцевого бюджету	%	26,5	25,0	25,9	+0,9 в.п.
Питома вага надходжень від діяльності суб'єктів середнього підприємництва в загальних надходженнях до місцевого бюджету	%	23,8	25,2	22,4	-2,8 в.п.
Напрямок 2.С. Розвиток туризму					
Кількість готелів та аналогічних засобів розміщування	одиниць	48	50	47	-3

Назва індикатора (показника)	Одиниця виміру	2018 рік, факт	2019 рік		
			Прогноз	Факт	Відхилення (+,-) до прогнозу
Кількість відвідувачів музейних закладів та національних заповідників	тис. осіб	979,7	920	976,7	+56,7
Кількість садиб зеленого туризму	одиниць	35	37	35	-2
Програма 3. Розвиток сільських територій					
<i>Напрямок 3.А. Розвиток високопродуктивного агропромислового комплексу</i>					
Обсяг валової продукції сільського господарства у цінах 2010 року	млн грн	12138,1	11023,0	11835,3	+812,3
Темп росту (зниження) валової продукції сільського господарства	%	110,4	102,0	97,5	-4,5 в.п.
Структура сільгоспвиробництва:					
- питома вага рослинництва у загальному обсязі сільгоспвиробництва	%	82,7	80,3	82,6	+2,3 в.п.
- питома вага тваринництва у загальному обсязі сільгоспвиробництва	%	17,3	19,7	17,4	-2,3 в.п.
Обсяг валової продукції сільського господарства на 1 особу	грн	11984	10940	11685	+745
Ефективність сільгоспвиробництва (обсяг валової продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільгоспугідь)	тис. грн	684,0	621,1	666,9	+45,8
<i>Напрямок 3.В. Підвищення стандартів життя та рівня зайнятості в сільській місцевості</i>					
Середньомісячна номінальна заробітна плата у сільському господарстві, лісовому господарстві та рибному господарстві	грн	7912	7080	9840	+2760

* - квартальна звітність

** дані відсутні (останні статистичні дані за 2018 рік)

Директор Департаменту розвитку економіки та сільського господарства обласної державної адміністрації

О.ХОМИК